

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

22851

378

6-74

HGLJ 4/10/1902

13
1902

2010

ԵՎՊՊՍՅԻ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԵ-

կազմի քաղաքատված 5-րդ համադրումարի

համար: Ժընև, (Ի Ջեմսեհյ) (տպ. Կ. Ղազար, 1902.)

3252: 21սմ.

378
5-74

201

12002

378
-74
370
1996-56

ԵՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՎԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵՆՆԵ ԱՆԳԱՄՆԵՐԻՆ
ԵՒ ԱՆԳԱՄՈՒՀԻՆԵՐԻՆ

ԸՆԿԵՐՆԵՐ

Համաձայն մեր «Կանոնադրութեան» 23-րդ յօդուածի հրատարակում ենք 1902 Թւի համագումարի համար, — որ պիտի բացվի Ժընևեում, մարտ 31ին, — Ներկայ Տեղեկագիրը, որը պարունակում է:

- 1) Քաղուածքներ Համագումարի արձանագրութիւններից
- 2) Քաղուածքներ Կարգադիր Յանձնաժողովի Լիազոր Կօմիտէի գործերից
- 3) Վիճակագրական տեղեկութիւններ Եւրոպայի հայ ուսանողութեան մասին:
- 4) Միութեան Կանոնադրութիւնը
- 5) Գրամական հաշիւ (տպագրուած առանձին):

Յիւրիսի եւ մանաւանդ Միւնխենի Համագումարների արձանագրութիւնները մի քանի կարեւոր պատճառներով, չենք զետեղում ներկայ Տեղեկագրի մէջ եւ բաւականում ենք շատ հակիրճ քաղուածքներով:

Բացի դրանից Միւնխենի Համագումարից յետոյ ունեցած գործունէութեան մանրամասն համարատուութիւն կը ներկայացուի առաջիկայ Համագումարին, եւ հետեւաբար նա լոյս կը տեսնէ միայն յաջորդ տեղեկագրի մէջ:

ԿՆՐԿԱՂԻՐ ՅԱՆՁՆԱՅՈՂՈՎ
1902 Մարտի 10
Ժընևե

Ստորագրողները: Ստորագրողները: Ստորագրողները:

2010

25

ԵՐՐՈՐԳ ԷԱՄԱԳՈՒՄԱՐ

(ՅԻՒՐԻՍ 1900)

(ՔԱՂՈՒԱԾՔՆԵՐ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԵՆ)

Եւրոպայի Հայ Ուսանողական Միութեան Էրբորդ Համալսարանը տեղի ունեցաւ Յիւրիկի մէջ, 1900 թւի հոկտեմբեր 12ին. և տեւց չորս օր:

Ներկայ էին 14 անդամներ, մեծ մասով Գերմանական Ուսանողական քաղաքներէն. երկուքը միայն պատգամաւոր՝ Ժընէվէն և Լօզանէն:

Համագումարը հարուստ չէր դասախօսութիւններով, ընդամենը կարգացուեցան երեք դասախօսութիւն. այն է՝

- 1°. «Հայ Բնութեան» Ա. Ահարոնեան, ուսանող Լօզանի համալսարանի:
- 2°. «Միտքեան բուսած Ուղղութիւնը» Ք. Սարգսեան, ուսանող Լայպցիկի համալսարանի:
- 3°. «Քաղաքական Գրականութիւնը հայերի մէջ» Խ. Մարտիան, ուսանող Ժընէվի համալսարանի:

Սակայն, մի խնդիր, որով շատ կարեւորութիւն ստացաւ Յիւրիկի համագումարը, Կանոնադրութեան Վերակազմութեան խնդիրն էր, որուն զլիսաւորապէս նուիրուեցան նիստերը:

Գրեթէ միաձայն որոշուեցաւ հիմնովին ընդլայնել Միութեան նպատակը՝ որպէս զի նա՝ իրրև մի մարմին, պարտաւորութիւն յանձն առնէ զբաղուիլ Հայոց հարցով և արձագանք տայ Հայ Ժողովրդի այժմեան կենսական կարիքներուն: Այդ մտքով «Միութեան» նպատակը խմբադրուեցաւ այսպէս.

- 1. Բարոյական կապ հաստատել Եւրոպայի Հայ ուսանողների և ուսանողական խմբերի մէջ:
- 2. Նպաստել նրանց ծանօթութեանը Հայոց կեանքի և մասնաւորապէս Հայերի քաղաքական կացութեան հետ:

- 3. Չգտել ծանօթացնել Հայերը եւրոպացիներին:
- 4. Հրատարակել Հայոց հարցին վերաբերեալ և նոյն հարցին նպաստող՝ ինքնուրոյն և թարգմանական գրքեր հայերէն լեզուով: Նոյնպէս և օտար լեզուներով, եթէ կարիք լինի:

ԾԱՆՕԹ. Միութիւնը կարող է միւթապէս օգնիլ եւրոպայում գոյութիւն ունեցող հայկական ուրիշ հիմնարկութիւններին՝ մոյմ նպատակիմ ծառայող նրատարակութիւններ ամելու համար:

Կանոնադրութեան մէջ մտցուեցաւ մի բոլորովին նոր մարմին, Լիազօր կօմիտէ, հինգ անդամէ բաղկացած, որու պաշտօնը պիտի ըլլար ա) կազմել կօնֆերանսներ եւրոպական գանազան քաղաքներում, բ) ուղարկել կարևոր դէպքերում ներկայացուցիչներ, գ) պրօպագանդ անել եւրոպական մամուլի մէջ Հայերի և Հայկական գործերի օգտին և դ) կազմակերպել և ընթացք տալ գրքերի հրատարակութեան գործին, որի մասին յիշատակած է 4-րդ յօդուածում:

Բացի ատկէ, որոշուեցաւ որ - Ա. Գասախօսութեան աւարկայ կարող են ըլլալ միայն այն նիւթերը՝ որոնք անմիջական աւանդութիւն ունին Հայկական կեանքի հետ (յօդ. 18) Բ. Լայնացուեցաւ Համագումարի Լիազօրութիւնը (յօդ. 19) Գ. Բարեփոխուեցաւ ընտրութեան սիստէմը (յօդ. 10) Դ. Աւելի ընդլայնուեցաւ Համագումարներու մասնակցողներու չրջանը (յօդ. 25) և Ե. ջնջուեցաւ նախաքուէի սիստէմը:

Համագումարի առաջին նստին մէջ Լայպցիկի կարգադիր Յանձնաժողովի նախագահը ներկայացուց Համարաւորութիւն, որկէ կերևայ թէ Յանձնաժողովը զբաղուած է եղեր չորս խընդրով. Ա) կազմել համնգումար. Բ) հաւաքել վիճակագրական տեղեկութիւններ. Գ) Ժողովել անգամավճարները և Դ) հրատարակել տեղեկագիրը: Վերջինը սակայն չի բարագործուեցաւ:

Երբ Լիազօր կօմիտէի անդամները հարկաւորուեցան իրենց անձնակազմը կազմելու համար: Այդ համար յարկաւորուեցան իրենց անձնակազմը կազմելու համար: Այդ համար յարկաւորուեցան իրենց անձնակազմը կազմելու համար:

ՉՈՐՐՈՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ

(ՄԻԻՆԻՍ 1901)

(ՔԱՂՈՒԱՑՔՆԵՐ ԱՐՉԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԷՆ)

Եւրոպայի հայ Ռեսանդողական Միութեան շորրորդ համագումարը բացուեցաւ Միւնխէնի մէջ, 1901 ապրիլ 1ին, նիստերը տեղի ունեցան Hotel Métropol-ի դահլիճին մէջ, ի ներկայութեան 48 հոգու, երկու սեռէն, որոնցմէ քսանին հիւրերը:

Պատգամաւորներ եկած էին Բերլինէն, Լայպցիկէն, Դարմշտատէն, Կարլսրուհէն, Հայտելբերկէն, Ֆրայբերկէն, Լիէժէն-Բրիսէլէն, Ժընէվէն, Լօզանէն, Յիւրիխէն, և անդամներ նոյն և ուրիշ քաղաքներէ: Միւնխէնի ռեսանդութիւնը ներկայ էր ամբողջութեամբ:

Միւնխէնի համագումարը, համեմատելով նախորդ ժողովներու հետ, պատկուեցաւ մեծ յաջողութիւնով թէ ներկայ եղողներու թւով, թէ դասախօսութիւններով և թէ ընդունած որոշումներով:

Համագումարի համար Կարգադիր Յանձնաժողովը վաշտորօք պատրաստած էր ժընէվ, և ցրուած հետեւեալ Օրակարգը—չրջաբերականը:

ՕՐԱԿԱՐԳ

Առաջին Նիստ. Համագումարի բացումը, ընտրութիւն բերօրի. Հաստատում Օրակարգի.

Համարատուութիւն Կարգադիր Յանձնաժողովի — Պ. Խ. Մարումեան:

Երկրորդ Նիստ. Հայերի վիճակը Կովկասում — Առաջարկ Ժընէվի ռեսանդոներին:

«Խորհրդածութիւններ հայ ժողովրդի ներկայի և ա.

պպայի մասին» — դասախօսութիւն Պ. Լ. Աթաբեգեանի, Յիւրիխից:

Երրորդ Նիստ. Համակրութիւն Pro Armenia-ին առաջարկ Դարմշտատի, Լօզանի, և Ժընէվի Ռեսանդոներին:

Կապ Ռեսաստանի և Ամերիկայի Հայ ռեսանդոներին հետ — առաջ. Լօզանի ռեսանդոներին:

«Հայոց լեզուի խնդիրը» — դասախօսութիւն Պ. Ա. Ահարոնեանի, Լօզանից:

«Հայ մօր կաշումը» — դասախօս. Օրիորդ Ն. Յակոբեանի — Ժընէվից:

Չորրորդ Նիստ. Համակրութիւն Մակեդոնական Կօմիտէին — առաջարկ Ժընէվի Ռեսանդոնութեան:

«Հայ — Վրացիական յարաբերութիւնները» — դասախօս. Պ. Խ. Մարումեանի, Ժընէվից:

«Այնարկներ մեր պատմական դերի առիթով» — դասախօս. Պ. Տ. Իսախանեանի, Բերլինից:

Հինգերորդ Նիստ. Հայդելբերգի ռեսանդոներին պահանջը: Հալլէի ռեսանդոներին հարցը: Նախաքուէի խնդիրը — առաջարկ. Դարմշտատի ռեսանդոներին:

«Հայկական յեղափոխ. ֆակտորները և պրօպականս» — Դասախօս., Պ. Յ. Իւզրաշեանի Ժընէվից:

Վեցերորդ Նիստ. Պատգամաւորներին խնդիրը — առաջարկ Բերլինի և Դարմշտատի ռեսանդոներին:

«Միութեան վերաբերումը դէպի հայ յեղափոխական գործը» — Դասախօս. Պ. Գ. Տէր Աղաբեկեանի, Ժընէվից:

«Բանաստեղծ Գուրեան» — Դասախօս. Պ. Վ. Նալբանդեանի, Լէյպցիգից:

Եօթներորդ Նիստ. Թիւրքահայ Օրիորդները և բարձրագոյն ուսում — առաջարկ Ժընէվի ռեսանդոնէիներին:

«Թիւրքահայերի արդի գրականութիւնը» — Դասախօս. Պ. Մ. Բրունայեանի, Ժընէվից:

«Հայ կնոջ դերը ընտանիքի և հասարակութեան մէջ» — Դասախօս. Օրիորդ Հ. Զոհրաբեանի, Ժընէվից:

Ութերորդ Նիստ. Միութեան Գործունէութեան ծրագիրը առաջիկայ տարւայ համար — Կարգադիր Յանձնաժողովի կողմից: Նախահաշիւ:

«Երիտասարդ Հայաստան» — Դասախօս. Պ. Մ. Վարնազեանի, ներկայացուցիչ «Իրօչակի» Խմբագրութեան:

Ինկերորդ Նիստ. «Միութեան» Նշանի սրոշումը (Կա- նոնագր. յօդ. 29.)

Ընտրութիւն Կարգադիր Յանձնաժողովի քաղաքի: Որո- շումն առաջիկայ 1902 թւի համագումարի տեղի:

Ընտրութիւն Լիազօր կոմիտէի:

Համագումարի փակումը: ՎԱՐԳԱԳԻՐ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Ապրիլ 1 ի բացման նստին մէջ, Կարգադիր Յանձնա- ժողովի նախագահը ներկայացուց մանրամասն համարադր- անութիւն Միութեան գործունէութեան մասին սկսած Յիւրի- խի համագումարէն մինչև Միւնխէնի համագումարը, որու գլխաւոր կէտերը մէջ կը բերենք.

ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ՈՒՅԻՆ

Ընկերներ,

«Ներկայ Համագումարը շրջորդն է՝ Միութեան հիմ- նարկութեան օրից, և առաջինը՝ մեր «Կանոնադրութեան» վերակազմուելից յետոյ: Առաջին Համագումարը տեղի ու- նեցաւ Հայաեւրեբրդ, ապրիլի 12-15, 1897 թուի: Եր- կրորդը՝ դարձեալ Հայաեւրեբրդ, մարտի 27-31, 1899 թուի: Երրորդը՝ Յիւրիխում, անցած 1900 թուի, հոկտեմբերի 10-14: Առաջին Համագումարին ներկայ էին 24 հոգի: Եր- կրորդին՝ սկզբում 15, որ ժողովի տեւողութեան ընթացքում հասաւ 21ի: Երրորդն՝ 14, որոնցից երկուսը՝ պատգամաւոր- ներ՝ Ժընէվից և Լոզանից: Ինչպէս տեսնում էք, նախորդ երեք Համագումարներին մասնակցող անդամներ թիւը առ- տիճանաբար իջնում էր: Վերջինը, Չորրորդը՝ մի բացառու- թիւն, և կատարելագոյն աջոված՝ ներկայ եղողների թուով: Յիւրիխի Համագումարը Ժընէվի ուսանողութեան յանձ- նեց, համաձայն կանոնադրութեան, իր միջից կարգադիր Յանձնաժողով ընտրելը: Այդ ընտրութեան համար՝ Ժը- նէվում տեղի ունեցաւ մի ընդհանուր ժողով, ներկայու- թեամբ 31 անդամների: — Կարգ. Յանձնաժողովի անդա-

մներ ընտրվեցին ձայների առաւելութեամբ Պպ. Խ. Մ., Բ. Մ., Յ. Ի., Ղ. Տ և Գ. Վ. Իսկ փոխանդամներ՝ Օր. Հ. Զ. և Պ. Ա. Ֆ: Երկրորդ անգամը, անձնական պատ- ճարներով հրաժարական տուեց և առաջին Փոխանդամը՝ հրաւիրվեց նրան փոխարինելու:

Կարգադիր Յանձնաժողովի առաջին գործը եղաւ նոր կա- նոնադրութեան հաստատութեան խնդիրը: Ահա թէ ինչպէս:

Երրորդ Համագումարը՝ թէ և ոչ ախող անդամների թուի կողմից ինչպէս և դասախօսութիւնների քանակով բաւա- կան արդիւնաւոր եղաւ «Կանոնադրութեան» վերակազմու- թեան տեսակէտից: Ուսանողական խմբերի կողմից արդէն գանգատներ էին լսվում հին կանոնադրութեան անբաւարար ծրագրի դէմ, իսկ Ժընէվի Ուսանողութիւնը թէ՛ իր պատ- գամաւորի և թէ՛ յատուկ զրութեան միջոցով շեշտել էր որ անհրաժեշտ է «Միութեան» գործունէութեան մէջ մտցնել՝ Հայերի քաղաքական կացութեամբ հետաքրքրվելու պահան- ջը: Ուսանողական այդ արամադրութիւնները Համագումարի կողմից շատ լաւ ընդունելութիւն գտան, և հէնց այդ մտքով էլ խմբագրվեց նոր «Նախագիծը»: Բաւական է մի փոքր համեմատութիւն՝ հին և նոր կանոնադրութեան՝ այդ տար- բերութիւնը նկատելու համար: Նոր — Կանոնադրութեան 2-րդ, 3-րդ, 4-րդ ինչպէս 18, 19, 25, 27 և 28 րդ յօդուածները այդ տարբերութեան հիմն են կազմում: Նոր «Նախագիծը» Համագումարի միաձայն ընդունելութեան արժանացաւ. բայց դրանով խնդիրը չէր լուծված. — Հար- կաւոր էր բոլոր ուսանողական մարմինների կարծիքը և հաւա- նութիւնը. ինչպէս այդ պահանջում էին — Հին կանոնա- դրութեան VII պրակի յօդուածները:

«Նախագիծը» ստագրվեց և ուղարկեց Ուսանողական խմբերին, ինչպէս դուք արդէն գիտէք այն շրջաբերականից, որ տարածվեց 1900 թ. նոյեմբերի 25ին: Ներկայ թուի յունվարին տեղի ունեցաւ նոր կանոնադրութեան հաստա- տութիւնը, որի մասին կարգադիր Յանձնաժողովը յայտա- բարեց ի գիտութիւն բոլորի՝ յատուկ շրջաբերականով:

Ուրախութեամբ շեշտում ենք այն կէտը, որ «Նախագիծ» ձեւակաւ, նոր կէտերը համարեա ընդհանուր ընդունելու- թիւն գտան ընկերների կողմից, և տարբեր կարծիքները վե- բարբրում են աւելի երկրորդական, տեսնիքական կէտերին,

քան թէ հիմնական առաջարկներին: Եղաւ միայն մի ուսանողական մարմին, որ իրան յայտարարեց դէմ նոր կանոնադրութեան. դա Ֆրանսիայի Մ. քաղաքի հայ ուսանողութիւնն էր: Պարտք եմ համարում Չեր ուշագրութիւնը հրաւիրել այս կէտի վրա, նոյն այն պատճառով, որ այդ կարծիքը ինչպէս պնդում են Ֆրանսիայի հայ ուսանողութեան մաս ծանօթ անձինք, լոկ Մ. — քաղաքի ուսանողների կարծիքը չէ, այլ և ուրիշ շատ քաղաքներինը Ֆրանսիայում, և երկրորդ այն պատճառով որ դա մտաւորապէս արտայայտութիւն է մեր թրքահայ ընկերների արամադրութեան: Մերժեցում այն հիմնական յօդուածները որոնց վրա մտանանիշ եղանք վերև, Մ. — քաղաքի մեր ընկերները (40 ձայնով ընդդէմ 1-ի) հետևեալ պատճառարանութիւնն են դերուս:

« 1. Մի՞ծ մասամբ թրքահայ ուսանողներ ենք և պպագային ճանկաստամ վերադարձնու շատ սուղի կը նստի, եթէ նայ ուսանողական « Միութիւնը » քաղաքականութեամբ զբաղի:

« 2. Արդէն ուսանողութիւն և քաղաքականութիւն իրարմէ շատ նեղու են, և

« 3. Ներպակամ նայ ուսանողական Միութիւնը գտնուած նայ կուսակցութիւններու թիւը նա ա՛յլ աւելցնիլէ գատ, ուրիշ արդիւնք չը պտի ունենայ, եթէ քաղաքական խնդիրներով զբաղի: (Քաղուած պատասխանից. 23 դեկտ. 1900):

Եւ այդ պատճառարանութիւններից յետոյ, որոնց արժանաւոր գնահատութիւնը թողնում են Համագումարին, նրանք առաջարկում են որ « Միութիւնը » գուտ գրական և գիտական օրկան մ'ալ ունենայ »:

Բարեբաղդաբար այդ տեսակ մի կարծիք ուրիշ պաշտպաններ չ'ունեցաւ, և Նոր Կանոնադրութիւնը հաստատվեց ուսանողական մարմինների կողմից և սպազորվեց այն ձևով, ինչպէս որ դուք ունիք ձեր ձեռքի տակ:

Ի դէպ: Մի քանի քաղաքներ, ինչպէս Պարիզը, արձագանք չը աւելցին մեր հրաւերներին, և ինչպէս երևում է. լոկ այն պատճառով, որ այնտեղ հայ ուսանողները, ներքին երկպառակութիւնների շնորհիւ, մի մարմին չեն կազմում: Միւսները, ինչպէս օր: Հալէ. Գէօթէն, իրանց ձայնը չը կարողացան տալ, օրովհետև հասցէ չ'ունենալու պատճառով, մեկը նրանց անկարող եղանք ժամանակին ուղարկել թղթերը: Վերջապէս Հայտելերդ քաղաքի մեր ընկերները՝ ձեռն

պակ մեղացին մի թիւրիմացութեան պատճառով, որը մշտապրած է « Օրակարգի » հինգերորդ նիստի պարապմունքներին մէջ, և որը, յոյս ունինք՝ կը պարզվի ցանկալի կերպով: Այդ տեսակի Ուսանողական խմբերին՝ կարգ. յանձնաժողովը հրաւիրեց ներկայացնել իրանց կարծիքները Համագումարին, որպէսզի ոչոքի ձայնը անյտելի չմնայ: « Կանոնադրութեան » հաստատուից յետոյ՝ Կարգ. Յանձնաժողովը յարուցեց Համագումար հրաւիրելու խնդիրը: Կրա գլխաւոր շարժառիթը միայն այն չէր, որ Չասկի տաներն աւելի յարմար էին, քան աշնան արձակուրդները, երբ ուսանողները ցրված են լինում, այլ և այն, որ սուանց Համագումարի՝ կարգ. յանձնաժողովը լիազօրութիւն չ'ունէր շօշախելի գործերի ձեռնարկելու: Հարկաւոր էր գծագրել գործունէութեան սահմանները, ընտրել Լիազօր Կօմիտէ, որի ձեռքբան է ամփոփված, ըստ Կանոնադրութեան, գրլխաւոր աշխատանքը, վերջապէս մտածել գրամական միջոցներ գտնելու մասին — խնդիրներ, որոնց լուծաղը կարող էինել միմիայն այս ժողովը:

Համագումարի ժամանակը՝ միաձայն որոշվեց ապրիլի 1-7: Տեղի վերերմամբ ձայները յաժանվեցին: Գլխաւոր մրցումը Միւսիսէնի և Ժընէվի մէջ էր: Վերջնական քուէարկութեան ձայները արւած էին Միւսիսէն — 68, Ժընէվ — 52, Հայտելերդ — 16, Բերլին — 4, Կրեղտեն — 2: Միւսիսէն ընտրելու գլխաւոր շարժառիթը այն էր որ գերմանական ընկերներին դիւրութիւն արվի աւելի մեծ թւով ներկայ լինելու Համագումարին, քանի որ չվէյցերիական օրէք քաղաքի, յատկապէս Ժընէվի վերաբերմամբ՝ հեռաւորութիւնը միշտ չեշտվում էր շատերի կողմից: Գալ տարվայ վերաբերմամբ, Կարգ. Յանձնաժողովը այն կարծիքի է, որ կանգ պիտի առնել Ժընէվի վերայ, քանի որ յոյս կայ ապագայում գէպի Միութիւնը գրաւել Ֆրանսիայի և Անգլիայի ուսանողներին, որոնց համար այդ քաղաքը յարմարութիւններ ունի: Եւ, ինչպէս գիտէք, այժմեան « Կանոնադրութեամբ » այդ ընտրութիւնը յանձնված է ոչ թէ ուսանողական մարմիններին, այլ անմիջապէս Համագումարին:

Մի հարց, որի մասին լրջօրէն պիտի խորհի և ներկայ ժողովը — այդ՝ նիւթական խնդիրն է: « Միութեան » միջոցները շատ համեստ են, այնպէս որ ներկայ միջոցներ

բով մենք կատարելապէս անկարող ենք ձեռնարկել մեր նպատակների աջող իրագործման: Կարգադիր յանձնաժողովը առանձին խնամքով վերաբերվեց այս նիւթին և անբաւարար համարելով լոկ անդամավճարները, որոշեց դիմել հանգանակութեան. սկսեց այդ նախ Ժընէվ, և ապա դիմեց միւս քաղաքներին ինչպէս Բերլին, Միւնխէն, Լոզան, Մենք յոյս ունինք, որ Համագումարին ներկայ պատգամաւորները՝ վերադառնալով իրանց քաղաքները՝ նոյնպէս հանգանակութիւն կը բանան և ուէ արդիւնքի կը հասնեն:

Չբաւականալով հանգանակութեամբ Եւրոպայում, մենք փորձեցինք նոյնն անել Կովկաս: Օգուտ քաղելով մեր երկու ընկերների՝ Պ. Պ. Ս. Ք. և Ս. Գ. -ի ճանապարհորդութիւնից՝ դէպի հայրենիք, խնդրեցինք ձեռնարկել հանգանակութեան «Միութեան» օգտին: Երանք երկուսն էլ ներկայ էին անցեալ Համագումարին, մօտիկ ծանօթ են գործերին, քաջ գիտեն, որ մեր ծրագիրները իրագործելու համար՝ սկզբից արդէն անհրաժեշտ է 12-15000 ֆրանք, և սիրով յանձն առան այդ պարտականութիւնը: Երանց արված են հանգանակութեան թերթեր, պաշտօնական լրագրութիւն՝ նուէրներ հաւաքելու և նոյն իսկ նուիրատու խմբեր կազմելու գանձան քաղաքներում: Եւ եթէ այս տեսակ մեր փորձերը աջող վերջանան — «Միութիւնը» կարող է մօտիկ սպազայում ձեռնարկել որ և է շօշափելի գործի: Հակառակ դէպքում՝ ուսանողական այս մեծանուն մարմինը ստիպված պիտի լինի իր անուան անհամապատասխան փորձի ձեռնարկների շրջանում մնալ:

Տարաբախտաբար միջոցների պակասութիւնը թոյլ չը տուեց կարգադիր յանձնաժողովին ձեռնարկել — Եւրոպայիների ձեռքով — կոնֆերանսներ կազմակերպելուն, ինչպէս այդ թոյլատրում է «կանոնադրութիւնը»: մի գործ, որ կարեւոր նշանակութիւն ունի Եւրոպական հասարակաց կարծիքը յօգուտ հայոց հարցի զրգուելու տեսակէտից: Մի փորձ միայն արեցինք: Օգուտ քաղելով այն հանգամանքից, որ Բելգիական պարլամենտի անդամ, յայտնի սօցիալիստ Էմիլ Վանդերվելդ պիտի գար Ժընէվ, կարգադիր յանձնաժողովը դիմեց նրան մի նամակով, խնդրելով մի գաւառասութիւն կարգալ հայոց հարցի մասին: Բելգիացի հայասէր գործիչը իր պատասխանի մէջ ցաւ է յայտնում՝

որ անկարողէ մնալ Ժընէվ՝ աւելի քան նախորդածը, աւելացնելով որ մի ուրիշ անգամ, երբ առիթը ներկայանայ՝ ուրախութեամբ կը կատարի միութեան այդ առաջարկը: Ուրիշ փորձեր մենք անկարող էինք անել և այն պատճառով, որ ժամանակ չը կար, և Համագումարը արդէն նշանակվածէր:

Համագումարում լինելիք պատասխասութիւնների վերաբերմամբ կարգ. յանձնաժողովը որոշեց չը բաւականանալ ուսանողներով, այլ դիմել ուրիշ հիմնարկութիւններին և անձանց ևս, ինչպէս այդ տրամադրում է «կանոնադրութեան» յօդ. 25: Այդպիսի դիմումներ եղան՝ 1) «Արշակի» խմբագրութեան, — որը պատասխանեց թէ յատուկ ներկայացուցիչ կ'ունենայ Համագումարում և կը կարգայ դասախօսութիւն. 2) «ԲԱրմենի» լրագրի խմբագիր Պ. Միկաս Չերադին, առաջարկելով խօսել «Հայոց հարցը Բերլինի կոնգրեսում» նիւթի վրայ, — պատասխանեց, որ սիրով կը կատարի մեր առաջարկը, եթէ Համագումարը կայանայ Պարիզում. 3) «Հնչակեան» կուսակցութեան վարչութեան, — պատասխան չ'ունինք. 4) վերակազմեալ Հնչակեան կենդրոնին — պատասխան չ'ունինք. 5) «Արմէնիանի խումբագիր Պ. Մ. Փորթուգալեանին — խնդրելով խօսել Վասպուրականի մասին, — պատասխանեց, ցաւում է որ՝ գործերի պատճառով՝ անկարող է հեռանալ Մարսելից. 6) յայտնի գրականագէտ Պ. Եւրայր Բիւզանդին — որի հրատարման պատճառը այն է, որ ինքը միջոցներ չ'ունի Սոցիալիստի միւշէ Ժընէվ ճանապարհորդելու, իսկ կարգ. յանձնաժողովը անկարող էր այդ մեծ ծախքը իր վրայ առնել. 7) Վիեննայի և Վենետիկի Միսիթարեան Միաբանութիւններին, որոնցից առաջինից պատասխան չը ստացանք. իսկ երկրորդը ցաւ է յայտնել, որ «իրանից անկախ պատճառներով անկարողէ մասնակցել»: Մենք դիտմամբ այդ ամէնը տալ բերեցինք, ցոյց տալու համար, թէ ինչպէս մեր հիմնարկութիւնները, երբ նրանց առիթ և միջոց են տալիս արտայայտելու իրանց կարծիքները, կամ չփումն ունենալու մի այնպիսի կարեւոր շրջանի հետ, ինչպէս ուսանողական շրջանն է, հրատարվում և մեկուսացած են մնում՝ իրենց յատուկ պատճառաբանութիւններով:

Չիկ անչուշտ հետաքրքրական է վիճակագրական տեղե-

կութիւններ ստանալ Եւրոպայի հայ ուսանողների թուի և դաստիարակութեան մասին : Յաւուսակներ որ մենք անկարող եղանք ներկայ ժողովի համար տպագրել մեր « Տեղեկագիրը », որը պիտի պարունակէ թէ վիճակագրական տեղեկութիւններ և թէ այլ քաղաքաճշման « Միութեան » մասին : Դա անկարող եղանք անել միայն այն պատճառով, որ « Կառնագրութեան » հաստատումից մինչև Համագումարը հագիւ երկու ամիս ժամանակ կար : Իրա պակասը լրացնելու համար՝ առաջինք բերում մի քանի թիւեր (թիւերը բաց են թողնւած) :

Սկիզբից հայ ուսանողների թուի մասին տեղեկութիւններ բոլորովին չունենք : Այնտեղի հայոց լրագրութեան միջոցով կարգ յանձնաժողովը հրաւեր կարգաց նրանց յարել « Միութեան » և նոյն իսկ առաջարկներ անել Համագումարին, եթէ ցանկանում են : Երկրորդ ժամանակի կարգ ձգութեան պատճառով դեռ պատասխան չենք ստացել : Այն պիտի մի կապ հաստատելը Ռուսաստանի մեր հայրենակիցներին հետ — մենք նոյնպէս գտնուակներ ցանկալի :

Ահա ստորակ այդ կապը բոլոր ուսանողների հետ աւելի ամրապնդելու համար, կարգ յանձնաժողովը՝ ոչինչ աշխատանք չը խնայեց՝ « Միութեան » գիւնը կանոնաւորելու և գործադարութիւնը լաւ հիմքերի վրա դնելու համար : Աշխատեցինք բոլոր գրաւոր գիմուսների պատասխանել և յաճախ յարաբերութեան մէջ մտանք ընկերների հետ՝ շրջաբերականների միջոցով : Բացի դրանից, որպէս զի միջոց տանք բոլոր ուսանողներին յարաբերութեան մէջ մտնելու կարգ յանձնաժողովի հետ՝ գիմեցինք Եւրոպական հայ մամուլի միջնորդութեանը, մեր շրջաբերականները և ծանուցումները տպագրելու համար :

Հայոց մամուլը Եւրոպայում, պէտքէ խոստովանիք շնորհակալութեամբ, առանց կուսակցութեան խորութեան, մեծ համակրութեամբ և նոյն իսկ ոգևորութեամբ ողջունեց « Միութեան » նոր « Կանոնագրութեան » նախատեսած ձեւաւարկները, և չը զլացու հրաւեր կարդալու թէ ուսանողութեան և թէ հասարակութեան անկացութեան ձեռք կարկառելու : Յոյս ունենանք որ այս ջերմ հրաւերները առանց արդիւնքի չանցնին :

Կարգադիր յանձնաժողովը մի քանի օր առաջ պատրաստեց

տեց Համագումարի « Օրակարգը », որի օրինակները դուք ունիք ձեռքի տակ : Դա ուսանողական արամադրութիւնների ամբողջութիւն է : Այդտեղ դուք կը գտնեք թէ այն դասախօսների անունները, որոնք արձագանք տուն մեր հրուսէրին, և թէ այն առաջարկների ցանկը, որ ուսանողութիւնը գնումէ Համագումարի կրիտիկայի տակ :

Նախագահ Կարգադիր Յանձնաժողովի

ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ : — Առաջին նիստին Կարգադիր Յանձնաժողովի նախագահը, բացման ճառին մէջ նկատեց որ ներկայ Համագումարը կը զուգադիպէ, մեր կուլտուրական վերածնութեան յիսնամեակին և հայ Յեղափոխութեան շարժման տասնամեակին հետ ու առաջարկեց յարգել հայկական շարժման գոհերի յիշատակը սօքի կանգնելով որ և կատարուեցաւ : Ապա Լօզանի, Բերլինի և Լիւքտի պապամաւորները ողջունեցին Համագումարի բացումը փոքրիկ ճառերով : — Բիւրօյի ընտրութիւնն ևս չը ժողովին ներկայացուցուեցաւ Կարգադիր Յանձնաժողովին վերև յիշուած համարատուութիւնը :

Նոյն ժողովին մէջ որոշուեցաւ Օրակարգի նիստերու գանձադրութեան մէջ փոքրիկ փոփոխութիւն մտնել : այնէ՛ նախ շեղ այն դասախօսութիւնները, որոնք կը վերաբերին հայոց հարցին, յետոյ անոնք՝ որոնք կը վերաբերին Կովկասի և ապա մնացածները :

Ժողովը տեւեց ութ օր և ունեցաւ 16 նիստ : Այդ նիստերու մէկ մասը նուիրուեցաւ Ռուսանողական առաջարկներու քննութեան : Իսկ մեծ մասը դասախօսութիւններու և անոնց քննադատութեան :

Անկարող ըլլալով, ինչպէս արդէն յիշուած է յառաջաբանին մէջ, տպագրել վիճարանութիւններու և որոշումներու վերաբերեալ մանրամասնեցրիւնները, կը բաւականանանք հրատարակելով « Օրակարգը » : Կաւեցնենք միայն որ բանախօսութիւններու և վիճարանութիւններու ամբողջ ընթացքին մէջ, ժողովը տաք և եռանդուն համակրութիւն ցոյց տուաւ յարուցուած հարցերուն :

Համագումարը, իմիջի այլոց, որոշեց Համակրութիւն յայտնել Մակեդոնական շարժման, որ շատ կէտերով կը շուշափէ հայկական շարժումը, ինչպէս և այն Եւրոպացիներ

բուն՝ որոնք պաշտպան հանդիսացած են հայկական դատին։
Այդ նպատակով երկու հեռագիր ուղղուեցան մէկը Փարիզ
Pro Armenia — ի խմբագրութեան, միւսը Սօֆիա՝ Մա-
կեդոնական Բարձր. Կօմիտէին։ Ահա՛ վերջինին ուղղուած
հեռագիրը։

« Եւրոպայի Հայ Ուսանողական Միութեան համագումարը՝ կա-
յացած Միւնիխում, արտայայտուեց ձեռք իւր խորին համակրանքը՝
թիւրքական բռնութեան զոհ հայաստանի զաւակները, կանգնած
աքիւղուայ հայրենիքի առջև, անկարող եմ չլինել արեան, կուռի և
յոյսերի երկրորդ հայրենիքը — Մակեդոնիան։ Գժրախտութիւնը մեզ
միացրեց, թող այդ միութեանը լինի աւելի ամուր ընդհանուր կուռի
մէջ։ Ողջոյն ազատ Մակեդոնիային »։

Համագումարը ստացաւ մակեդոնական Բարձր Կօմիտէէն
հետեւեալ հեռագիր պատասխանը։

« Խորապէս յուզուած՝ ուղարկում ենք մեր անկեղծ շնորհաւո-
րութիւնները՝ մեր դժբախտակից եղբայրներին։ Չենք զիջանի ոչ
մի սնշման և ոչ մի ուժի առաջ՝ և կը շարունակենք մեր ազնիւ
պայքարը ազատութեան համար, հպարտ՝ կուռելու մօտիկ ապա-
զայում ընդհանուր թշնամու դէմ՝ քաջարի հայերի ճեւղ։ »
« Կեցցէ ազատ հայաստան։ »

Երևանէն երկու քիւն մէջ հարց յարուցուեցաւ Կանոնա-
դրութեան մէկ քանի կէտերու փոփոխութեան մասին և
տակայն ահագին մեծամասնութիւնով որոշուեցաւ անփոփոխ
պահել։

Տասներորդ նստին մէջ Համագումարը՝ շեշտեց Ամերիկայի
և Ռուսաստանի Հայ Առանձններու հետ կապեր հաստատելու
անհրաժեշտութիւնը, հաւանութիւն տալով արդէն կար-
գադիր յանձնաժողովի ըրած փորձերուն։

Համագումարի վերջին նիստը նուիրուեցաւ 1°. Նշանի։
2°. Համագումարի տեղի և ժամանակի և 3°. Լիազօր Կօ-
միտէի ընտրութեան խնդիրներուն։

Որոշուեցաւ նշանի խնդիրը յետաձգել մինչև յաջորդ
Համագումարը, իսկ յաջորդ Համագումարը կայացնել ժը-
նեփի մէջ Զատիկի տօներուն։

Գաղտնի քուարկութիւնով Լիազօր Կօմիտէի անդամ ըն-
տրուեցան՝ հետեւեալ հինգ անձինք Մ. Յ. — Փարիզ, Խ.
Մ. — ժընեփ, Հ. Օ. — Լօզան, Լ. Ա. — Յիւրիխ, Մ. Գ. —
Միւնիխէն, ընտրուեցան նաև երկու փոխանգամ՝ Յ. Ա. —
և Ղ. Տ. Ղ.

ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹԵԱՆ ԵՐԱԳԻՐ. — Համագումարի, Ազգ. և
15⁷ Նիստերուն մէջ մանրամասն քննութեան ենթարկուե-
ցաւ և ընդունուեցաւ սուսջիկայ շրջանի գործունէութեան
ծրագիրը՝ առաջարկուած Կարգադիր Յանձնաժողովի կող-
մէն։ Երազրի գլխաւոր կէտերն են.

I. — Պրօպականդ եւրոպական մատուցի մէջ Հայոց հարցի
մասին։

II. — Կենֆերանսներ յօգուտ հայկական դատի նշանաւ
ւոր եւրոպացիներու ձեռքով, Եւրոպայի գլխաւոր քաղաքնե-
րուն մէջ։

III. — Մեծ ժողովածու, ֆրանսերէն լեզուով պատկերա-
զարդ, նշանաւոր եւրոպացիներու մասնակցութիւնով, որ
պիտի պարունակէ լուրջ ուսումնասիրութիւններ Հայաստա-
նի, Հայերու և Հայոց հարցի մասին, և եւրոպացիներու
ձեռքով գրուած կոչեր ի նպատակ թրջահայերու։

IV. — Դիմում միջազգային ուսանողաբեան.

V. — Գրքեր հայերէն և օտար լեզուներով՝ Հայոց հար-
ցին վերաբերեալ։

VI. — Եւրպական նպաստ՝ թրջա — Հայաստան մարդ ու-
ղարկելու և տեղեկութիւններ բերելու համար. և Pro Ar-
menia-ին՝ որ արդէն պրօպականդ կ'ընէ՝ յօգուտ հայկա-
կան դատին։

Գործունէութեան ծրագիրը իրագործելու համար, համա-
գումարը, համաձայն Կարգադիր Յանձնաժողովի հետ,
յանկութիւն յայտնեց դիմել հանգանակութեան Հայոց հա-
տարակութեան բոլոր շրջաններուն մէջ, թէ առանձնե-
րու միջոցով և թէ անկախ ի միջի այլոց, համագու-
մարը որոշեց 1°. Բարոյական պարտաւորութիւն դնել ներ-
կայ եղող պատգամաւորներու վրայ որ երբ վերադառնան
երկնց ընկերներու շրջանը, ձեռնարկեն հանգանակութեան,
և 2°. Հայրենիք վերադարձող Միութեան բոլոր անդամնե-
րը՝ պարտաւոր են դրամ հանգանակել յօգուտ Միութեան
զանձարանի։ Ժողովականներէն երեք օրիորդ և ութ պա-
րոններ, հրապարակով յանձն առին այդ պարտականու-
թիւնը, որ և մտցուեցաւ արձանագրութեան մէջ։

Փակման նստին մէջ, ժողովը շնորհակալութիւն յայտնեց
Կարգադիր Յանձնաժողովին անոր ցոյց տուած եռանդին
համար։ Կարգադիր Յանձնաժողովը իր կողմէն խորին

անել էքրօպակաս մանուշի մէջ, զեռեղելով յօգւածներ ու մատակարարելով տեղեկութիւններ:

Համաձայն այդ որոշման՝ Միութեան Լիազօր Կօմիտէն նախաձեռնող կողմ հրապարակական մի մեծ կօնֆէրանսի, որ տեղի ունեցաւ փետրուարի 10-ին Ժընէվում և որի համար յատկապէս հրաւիրւած էր յայտնի ֆրանսիացի պուբլիցիստ-հայասէր Յրանսիս դը Պրեսանսէ:

Կօնֆէրանսը, որին նախագահում էր Ժընէվի կառավարութեան շէֆ Ժօրժ Ֆալօն և որը գրաւել էր զէպի Վիկտորիա Հալ վիթխարի դահլիճը հազարաւոր մարդիկ (աւհագին բազմութիւն դօւրս մնաց տեղ չլինելու պատճառով) ազատասէր քաղաքի հասարակութեան բոլոր խաւերից՝ պատկեց արտակարգ աջողութեամբ, որ և արձանագրեց շփեյցարական ինչպէս և ուրիշ երկիրների լրագիրներում: Համակրական արտայայտութիւնների արժանացան թէ հայերը, թէ բանախօսը և թէ ՚՚Եւրօպայի հայ ուսանողական Միութիւնը՚՚, որը կազմակերպել էր այդ հրահանգիչ բաշնախօսութիւնը:

Ուրախ ենք հաղորդելու, որ կազմակերպւում է և մօտ ապագայում տեղի պիտի ունենայ Բերլինում, համբաււոր սօցիալիստ-թէորետիկ Էդուարդ Բէրնշտայնի հրապարակական կօնֆէրանսը՝ նոյնպէս հայկական խնդրի մասին, մի փորձ, որ առաջինն է Գերմանիայում: Բացի դրանից ծրուադրւած է կօնֆէրանսներ կազմել նաև Բրիւսէլ և Եթէ աւտղի՝ Հոտմ:

Ընկերներ,

Հարկ չըկայ ապացուցանելու, թէ որպիսի անվիճելի օգտակարութիւն ունին այդ կօնֆէրանսները և ընդհանրապէս հայանպատ պրօպագանդը՝ հայրենիքի ներկայ տագնապալի վիճակում: Հասարակական կարծիքի մեծ նշանակութիւնը հայկական խնդրում շեշտեց ինքը Գեղիատէ, Ֆրանսիայի արտաքին գործերի մինիստրը՝ յունւարի 20-ին արտասանած իր նշանաւոր ճառի մէջ: Եթէ հանրային գիտակցութեան բանկումը չի կարող լուծում աւլ հայկական ճգնաժամին, գէթ նա կարող է կանխել Մեծ - Մարդասպանի նորանոր հարւածները: Եւ վերջին երկու տարւայ անցքերը վկայում են, որ նա հասնում է այդ նպատակին:

Ձանսնք ուրեմն, մեր ուժերի ներածին չափ, յուզել հասարակական կարծիքը և ուղղել նրա ալիքները պաշտօնական Եւրօպայի դատապարտելի անտարրերութեան դէմ:

Յայց տանք Եւրօպային, ինչպէս և մեր հասարակութեան թերահաւատ մասին, որ հայ ուսանողութիւնը՝ ինչպէս մի մարմին՝ չոր-ցամաք ուսման երկրպագու չէ և ոչ էլ գձուծ ու անսիրտ ետտիրութեան ներկայացուցիչ, այլ որ նա ընդունակ է հանրային-ալտրուիստական թուիչքների ևս, որ նա համալսարանական նստարանի վրայ անգամ գիտէ տանջել իր ազգակիցների անբաւ տանջանքներով:

Լիազօր Կօմիտէն՝ ընկերաբար՝ հրաւէր է կարդում Եւրօպայի հայ ուսանողական խմբերին՝ կատարել իրանց պարտքը, ընդհանուր և տեղական կօնֆէրանսներ կազմելով, և իրանց բնակած քաղաքների մամուլի մէջ պրօպագանդ անելով: Հողը պատրաստ է ամէն տեղ, հարկաւոր է եռանդ ու նախաձեռնութիւն:

Անհրաժեշտ է համերաշխ, ներդաշնակ գործակցութիւն ընդհանուր մի խնդրում, որի հանդէպ պէտք է չքանան անձնական նեղ նկատումները, անհիմն պառակտումները:

Հարկաւոր է ներշնչել հաւատով և հեռու վանել ամուլ յոռեակցութիւնը: Եթէ նոյն իսկ այս կամ այն դէպքում մեր ճիգերը սպարդիւն անցնեն, մենք դարձեալ չպիտի զղջանք, չպիտի վհատենք: Բաւական է այն գիտակցութիւնը, որ մենք կատարում ենք մեր մարդկային և մեր հայ-ուսանողական պարտականութիւնները:

Գէպի գործ, ընկերներ:

Ընկերակամ բարեմներով

Ժընէվ

1910.209 40ՄԻՏԷ

Սոյն Տեղեկագրի մէջ չի մտնել Լիազօր Կօմիտէի և Կարգադիր Յանձնաժողովի վերջին շրջանի գործունէութեան համարատուութիւնը, որ պիտի ներկայացուի առաջիկայ համագումարին, որ գումարելու է Ժընէվ Մարտի 31-ին:

ՀԱՄԱՌՈՏ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ

ԳԵՂՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳՐԱԳՐԱՆԵՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻ 1900 ԹՈՒԻ

ԵՎ ՍՈՒՆՆԻ ԿՈՄԻՏԵՆԻ ԿՈՄԻՏԵ

		Փոխադրեալ գումար	102
ԱՆԳԼԻՍ.			65
Լսելուն 7		Հօհենհայմ 4	
	7	Մարբուրգ 4	
		Միւնխեն 6	
		Միւլհայզա 5	
		Շարապուրգ 4	
ԱՆՍՐԻՍ.		Յվեկա 1	
Լեմբերգ 20		Ֆրայբերգ 8	
Կրակով 4			
Չեքոսլովակ 2			
Վիեննա 5			
	26	ժընեվ 28	
		Լոզան 15	
ԲԵՆԳԻՍ.		Վինտերթուր 1	
Բրեւզնե 1		Յիւրի 9	
ժամբու 4			
Լիէթ 4			
	6		
ԳԵՐՄԱՆԻՍ.		Պասովա 17	
Բերլին 22		Վենետիկ 8	
Բրեսլա 1			
Կարմաադ 7			
Կրեզդեն 2			
Կնա 4			
Լայպցիգ 19			
Կարլսրուհէ 5			
Հալլէ 7			
Հայտելբերգ 4			
	63		

	Շվեյցարիա	102
	Նիւրնբերգ 86	
	Շվեյցարիա	
	ժընեվ 28	
	Լոզան 15	
	Վինտերթուր 1	
	Յիւրի 9	
		54
	ԻՏԱԼԻՍ.	
	Պասովա 17	
	Վենետիկ 8	
		25
	ՖՐԱՆՍԻՍ.	
	Մօնպելիէ 40	
	Նանտ 10	
	Փարիզ 59	
		59

Ընդհանուր գումար՝ 270

ՊԵՏՈՒԹԻՒՆ	ՄՈՒԻՍՍԱՆ		ՍՈՒՆՆԻ		ԳՐԱԳՐԱՆԵՐ		ՍՈՒՆՆԻ		ԳՐԱԳՐԱՆԵՐ	
	Մ	Ս	Մ	Ս	Մ	Ս	Մ	Ս	Մ	Ս
Մեղրեա	7	26	1	3	1	3	1	3	1	3
Կարլս	6	86	3	14	3	14	3	14	3	14
Բեռլին	51	51	3	18	3	18	3	18	3	18
Գրեյպուր	25	32	1	8	1	8	1	8	1	8
Կարլս	70	32	3	49	3	49	3	49	3	49
Ֆրանկ	271	128	4	111	4	111	4	111	4	111
Կարլս	28,57	100,00	3	1	3	1	3	1	3	1
Կարլս	57,14	50,00	4	6	4	6	4	6	4	6
Կարլս	16,28	83,72	6	3	6	3	6	3	6	3
Կարլս	35,29	102,74	3	1	3	1	3	1	3	1
Կարլս	92,00	8,00	2	3	2	3	2	3	2	3
Կարլս	70,00	325,71	8	1	8	1	8	1	8	1
Կարլս	40,96	3247,23	10	6	10	6	10	6	10	6

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀՍՅ-ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ

ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մշակած Ցիւրիսի համագումարում, 1900 թ. հոկտեմբերին.
Հաստատած ուսանողական մարմինների կողմից 1901
յունուարին:

I. ՆՊԱՏԱԿ

1. Բարոյական կապ հաստատել Եւրոպայի հայ ուսանողների և ուսանողական խմբերի մէջ:
2. Նպաստել նրանց ծանօթութեանը հայոց կեանքի և մասնաւորապէս հայերի քաղաքական կացութեան հետ:
3. Ձգտել ծանօթացնել հայերը եւրոպացիներին:
4. Հրատարակել հայոց հարցին վերաբերեալ և նոյն հարցին նպաստող՝ ինքնուրոյն և թարգմանական գրքեր հայերէն լեզուով: Նոյնպէս և օտար լեզուներով, եթէ կարիք լինի:

ԾԱՆՕԹ. Միութիւնը կարող է միթապէս օգնել ներպայտում գոյութիւն ունեցող հայկական ուրիշ հիմնարկութիւններին՝ նոյն նպատակին ծառայող նրատարակութիւններ անելու համար:

II. ԱՆԳՍՄԱԿՅՈՒԹԻՒՆ

5. Միութեան անդամակցելու իրաւունք ունին Եւրոպայի բոլոր հայ ուսանողուհիները և ուսանողները, անկախ նոցա մասնակցութիւնից տեղական խմբերին:
6. Ամեն անգամ ընտրող է և ընտրելի:
7. Իւրաքանչիւր կիսամեակի անդամալճարն է երկու ու կէս ֆրանկ կամ երկու մարկ: Միութիւնը ընդունում է նաև՝ անդամներից և ոչ անդամներից կամաւոր նւէրներ, որոնք արձանագրուում են յատուկ մատեանում:

ԾԱՆՕԹ. Անդամները կարգադիր յանձնաժողովից ստանում են անդորրագրեր:

III. ԿՍԶԻՐ

Միութեան գործոն մարմիններն են՝ ա) Համագումար, (կոնգրէ), բ) Կարգադիր յանձնաժողով և գ) Լիազոր կոմիտէ:

IV. ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ

8. Համագումարը տեղի է ունենում տարեկան մի անգամ: Բացի տարեկան համագումարից, կարեւոր դէպքերում լիազոր կոմիտէն և կարգադիր յանձնաժողովը փոխադարձ համաձայնութեամբ կարող են հրաւիրել արտակարգ համագումար:

9. Համագումարը կազմւում է՝ ա) պատգամաւորներից և բ) անդամներից: Պատգամաւորը ունի երկու ձայն, իսկ անդամը մի ձայն:

Պատգամաւորը զալիս է Հաւատարմագրով:

ԾԱՆՕԹ. Ոչ-անդամները կարող են մասնակցել համագումարին իրեն հիւրեր, միայն խորհրդատու ձայնով:

10. Ամեն մի քաղաքի Միութեան անդամները, որոնք կազմում են Տեղական մարմիններ, ուղարկում են համագումարին պատգամաւորներ՝ ընտրւած համեմատական ներկայացուցչութեան սիստէմով: Միևնոյն քաղաքում գոյութիւն ունեցող իրարից անկախ ուսանողական կազմակերպութիւնները կարող են ուղարկել պատգամաւորներ՝ ընտրուած նոյն սիստէմով:

ԾԱՆՕԹ. Միութեան իւրաքանչիւր 10 անդամի համար ընտրուում է մի պատգամաւոր: Որպէսզի համագումարին կարող լինի մասնակցել ևս այն քաղաքները, ուր անդամներին թիւը 10-ից պակաս է (առնուազմ 3), այդպիսիներին իրաւունք է տրուում ուղարկել մի-մի պատգամաւոր: Իսկ եթէ մի քաղաքում միայն մի կամ երկու անդամ կայ՝ նրանք մասնակցում են մօտակայ ուսանողաշատ քաղաքներից մէկի պատգամաւորական ընտրութեամբ:

11. Պատգամաւոր ուղարկելու ծախքերը՝ նրա անկարողութեան դէպքում՝ հոգում են ընտրողները: Այն դէպքում, եթէ որեւէ քաղաքի ուսանողները՝ միջոցներ չ'ունենանալու պատճառով՝ միանգամայն անկարող են հօգալ իրենց պատգամաւորի ծախքը, կարգադիր յանձնաժողովը յանձն է աւանւում հօգալ պատգամաւորի ճանապարհածախքը:

12. Համագումարը բաց է անում կարգադիր յանձնա-
ժողովի նախագահը, երբ նախապատրաստական մի ժողո-
վում՝ եկած անդամները վճռում են, որ ներկայ եղողների
թիւը բուարար է նիստերը բանալու համար:

13. Համագումարի իւրաքանչիւր նիստ միայն այն ժա-
մանակ կանոնաւոր է, երբ նրան մասնակցում է համա-
գումարին եկած անդամների մեծամասնութիւնը:

14. Համագումարը ընտրում է՝ ամէն մի նիստի հա-
մար նախագահ, և երեք քարտուղար՝ բոլոր նիստերի
համար:

15. Ընտրութիւնները կատարւում են բաց քուէար-
կութեամբ և ձայների պարզ մեծամասնութեամբ:

ՅԱՆՕԹ. Եոյն ձևով են կայանում և վճիռները:

16. Համագումարի գրադմունքները տեղի են ունենում
այն ծրագրով և օրակարգով, որ նախապէս կազմել է
կարգադիր յանձնաժողովը:

ՅԱՆՕԹ. Համագումարին վերապահում է իրաւունք՝
անհրաժեշտ դէպքում օրակարգը փոփոխութեամբ հմթար-
կել. իսկ ծրագրից դուրս առաջարկած հարցերը կարող
են համագումարի գրադմունքի նիւթ դառնալ յոլոր հեր-
թական հարցերից յետոյ՝ ժողովակամների մեծամասնու-
թեան ցանկութեամբ:

17. Համագումարի գրադմունքներն են՝ ա) կարգադիր
յանձնաժողովի և լիազօր կօմիտէի համարաւորութիւնը,
բ) նախահաշի կազմելը, գ) ընտրութիւններ, դ) դասա-
խօսութիւններ և ե) առաջարկութիւններ:

18. Գասախօսութեան առարկայ կարող են լինել միայն
այն նիւթերը, որոնք անմիջական առնչութիւն ունին
հայկական կեանքի հետ, գերադասութիւն տալով հայոց
պատմութեան ու գրականութեան և հայոց ներկայ քաղա-
քական ու անասական դրութեան:

19. Համագումարը իրրե Միութեան բարձր տտեան,
լիազօր է, կանոնագրութեան սահմաններում, ամեն տե-
սակ վճիւրներ կայացնել:

20. Համագումարը որոշում է յաջորդ համագումարի տեղը
և ժամանակը, նոյնպէս և այն քաղաքը, որի ուսանողու-
թիւնը պիտի ընտրէ իր միջից կարգադիր յանձնաժողով:

V. ԿԱՐԳԱԳԻՐ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

21. Կարգադիր յանձնաժողովը բաղկանում է 5 ան-
դամից և, եթէ կարիք լինի, 2 փոխ-անդամից: Յանձնա-
ժողովը իր միջից ընտրում է՝ նախագահ, զանձապահ և
քարտուղար:

22. Սենն մի կարգադիր յանձնաժողովի գործունէու-
թիւնը տևում է մի տարեկան համագումարից մինչև
միւսը:

23. Կարգադիր յանձնաժողովը՝ ա) պահում է դի-
ւանը և Միութեան կնիքը, բ) գանձում է անդամա-
վճարները, նուէրները և հօգում ծախքերը, գ) վարում
է Միութեան բոլոր գրագրութիւնները, դ) մշակում և
հրատարակում է Տեղեկագիրը:

ՅԱՆՕԹ. Տեղեկագիրը պարունակում է՝ ա) վիճակա-
գրութիւն Երոսպայի հայ ուսանողների, բ) տեղեկութիւն-
ներ համագումարի ու գ) ուսանողական ընկերութիւնների
մասին եւ դ) դրամական և այլ հաշիւների քաղաճ կար-
գադիր յանձնաժողովի եւ լիազօր կօմիտէի գործերից:

24. Միութեան դիւանը և գոյքը գտնւում են կարգա-
դիր յանձնաժողովի մօտ, որը և պաշտօնապէս յանձնում
է իր յաջորդին՝ իր լիազօրութիւնը լրացած դէպքում:

25. Կարգադիր յանձնաժողովը իրաւունք ունի հրա-
ւերել մասնաւոր անձանց ու զանազան հիմնարկութիւն-
ների ներկայացուցիչներին՝ մասնակցելու համագումարին
դասախօսութիւններով: Աւանց կարգադիր յանձնաժողովի
հրաւերի և՛ նրանք կարող են մասնակցել համագումարին՝
նախօրօք յայտնելով կարգադիր յանձնաժողովին անելիք
առաջարկութիւնների ու դասախօսութիւնների մասին:

26. Կարգադիր յանձնաժողովի ղիմումի համաձայն՝
Միութեան ամեն մի քաղաքի Տեղական մարմինները իրանց
միջից ընտրում են մի կամ երկու աշխատակից անդամ,
որոնք հանդիսանում են միջնորդ՝ կարգադիր յանձնա-
ժողովի և տեղական ուսանողների մէջ:

VI. ԼԻՍՁՕՐ ԿՕՄԻՏԷ

27. Համագումարը ընտրում է միութեան անդամ-
ներից, մի տարի ժամանակով, լիազօր կօմիտէ՝ բաղկացած

5 հոգուց: Կոմիտէի անդամները, հարկուոր դէպքում, կարող են դիմել կողմնակի ձեռնհաս անձանց ավակցութեանը:

28. Լիազօր կոմիտէի պաշտօնը պիտի լինի՝

ա) կազմել կօնֆէրանսներ եւրօպական զանազան քաղաքներում,

բ) ուղարկել կարևոր դատած դէպքերում ներկայացուցիչներ,

գ) պրօպագանդ անել եւրօպական մամուլի մէջ հայերի և հայկական գործերի օգտին և

դ) կազմակերպել և ընթացք տալ զրբերի հրատարակութեան գործին, որի մասին յիշատակած է Կ-րդ յօդուածում:

VII. ՆՇԱՆՆԵՐ

29. Միութիւնը ունի իր նշանը և կնիքը: Նշանի ձևը որոշում և հաստատում է Համագումարը: Կնիքը կրում է հետևեալ մակագրութիւնը, «Եւրօպայի Հայ-Ուսանողական Միութիւն» և նոյնը ֆրանսերէն «Union des Etudiants Arméniens de l'Europe»:

VIII. ԿԱՆՈՆՍՏԻՏՈՒԹԻՒՆ

30. Կանոնադրութեան որևէ կէտի փոփոխութեան առաջարկ կարող է անել պատգամաւորի միջոցով համագումարին: Այն դէպքում, եթէ այդ առաջարկը ընդունի ձայների $\frac{2}{3}$ մեծամասնութեամբ, նա կը ներկայացի Միութեան բոլոր անդամների քուէարկութեան, և հաստատուած կը նկատուի, երբ ստանայ քուէարկողների $\frac{2}{3}$ մեծամասնութիւնը:

2013

«Ազգային գրադարան»

NL0056957

